

УДК 347.7

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.1.53>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КРЕДИТОРІВ ТА ЇХ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Поліщук Р.М.,

доктор філософії, докторант

Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого

Приватного акціонерного товариства

«Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ORCID: 0000-0001-9968-5713

e-mail: romaxx0619@gmail.com

Поліщук Р.М. Особливості правового статусу кредиторів та їх представницьких органів у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю.

У статті досліджено правовий статус кредиторів та їх представницьких органів у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю. Зазначено, що одним із основних завдань Кодексу України з процедур банкрутства є задоволення вимог кредиторів. На підставі судової практики визначено, що обов'язковим завданням провадження у справі про банкрутство є справедливе задоволення усієї сукупності вимог кредиторів в порядку черговості встановленому законом. Тому провадження у справах про банкрутство об'єктивно формується на засадах конкуренції кредиторів. Отже, призначення провадження у справі про банкрутство полягає у збалансуванні реалізації прав та законних інтересів учасників справи. Надважливим завданням є розроблення та застосування ефективного механізму взаємодії кредиторів з іншими учасниками проваджень у справах про банкрутство, закріплення на законодавчому рівні та в практичному аспекті належної регламентації правового статусу кредиторів з метою забезпечення їх дієвими засобами захисту від недобросовісної поведінки інших учасників процедур банкрутства та справедливого задоволення їх вимог. Запропоновано, зокрема, внести зміни до ряду положень Кодексу України з процедур банкрутства, зокрема, до частини другої статті 90 Кодексу України з процедур банкрутства та викласти її визначеній автором редакції, повернути положення частини другої статті 11 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», тощо. Проаналізовано особливості правового статусу забезпечених, поточних, конкурсних кредиторів у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю. Акцентовано увагу на те, що з прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства порівняно із попереднім Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» покращився захист прав та законних інтересів забезпечених кредиторів шляхом удосконалення нормативно-правового регулювання процедур банкрутства. Зроблено висновок, що взаємодія кредиторів між собою відбувається шляхом скликання та проведення зборів кредиторів та прийняття рішення про створення представницького органу - комітету кредиторів, визначення його кількісного складу і обрання його членів. При цьому, кредитори товариств мають враховувати та зважати на права та законні інтереси один одного, дотримуючись принципів неприпустимості зловживання правами, змалальності та законності.

Ключові слова: кредитори, банкрутство, товариство з обмеженою відповідальністю, збори кредиторів, комітет кредиторів, господарський суд.

Polishchuk R.M. Peculiarities of the legal status of creditors and their representative bodies in cases of bankruptcy of limited liability companies.

The article examines the legal status of creditors and their representative bodies in bankruptcy cases of limited liability companies. It is noted that one of the main tasks of the Code of Ukraine on bankruptcy

procedures is to satisfy the demands of creditors. On the basis of judicial practice, it is determined that the mandatory task of bankruptcy proceedings is the fair satisfaction of the entire set of creditors' claims in the order of priority established by law. Therefore, proceedings in bankruptcy cases are objectively formed on the basis of creditor competition. Therefore, the purpose of bankruptcy proceedings is to balance the realization of the rights and legitimate interests of the participants in the case. An urgent task is to develop and apply an effective mechanism for the interaction of creditors with other participants in bankruptcy proceedings, to establish at the legislative level and in the practical aspect the proper regulation of the legal status of creditors in order to provide them with effective means of protection against the dishonest behavior of other participants in bankruptcy procedures and to fairly satisfy their requirements. It is proposed, in particular, to amend a number of provisions of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, in particular, to the second part of Article 90 of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures and to put it in the wording determined by the author, to return the provisions of the second part of Article 11 of the Law of Ukraine «On Restoring the Debtor's Solvency or Recognition of bankrupt», etc. Peculiarities of the legal status of secured, current, bankruptcy creditors in bankruptcy cases of limited liability companies are analyzed. Attention is drawn to the fact that with the adoption of the Code of Ukraine on bankruptcy procedures compared to the previous Law of Ukraine «On restoring the debtor's solvency or declaring him bankrupt», the protection of the rights and legitimate interests of secured creditors has improved by improving the legal regulation of bankruptcy procedures. It was concluded that the creditors interact with each other by convening and holding creditors' meetings and making a decision to create a representative body - the creditors' committee, determine its quantitative composition and elect its members. At the same time, creditors of companies must take into account and take into account the rights and legitimate interests of each other, observing the principles of inadmissibility of abuse of procedural rights, competition and legality.

Key words: creditors, bankruptcy, limited liability company, creditors' meetings, creditors' committee, commercial court.

Постановка проблеми. 21 жовтня 2019 року набув чинності Кодекс України з процедур банкрутства, яким було встановлено умови та порядок відновлення платоспроможності боржників, зокрема, товариств з обмеженою відповідальністю або визнання їх банкрутами з метою задоволення вимог кредиторів. Актуальність даної статті полягає у тому, що існує ключове завдання з розроблення та застосування ефективного механізму взаємодії кредиторів товариств з обмеженою відповідальністю з іншими учасниками проваджень у справах про банкрутство, закріплення на законодавчому рівні та в практичному аспекті належної регламентації правового статусу кредиторів з метою забезпечення їх дієвими засобами захисту від недобросовісної поведінки інших учасників процедур банкрутства та справедливого задоволення їх вимог. Проблематика цієї теми полягає у тому, що у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю інтереси та завдання кредиторів і боржників є діаметрально протилежними, зокрема, кредитор намагається максимально задовольнити свої вимоги, натомість боржник – списати переважну більшу частину своїх зобов'язань. У свою чергу, законодавець прагне через механізм нормативного регулювання урівноважити та забезпечити права та законні інтереси обох учасників банкрутних правовідносин. Відсутність у Кодексі України з процедур банкрутства належних критеріїв для відкриття проваджень у справах про банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю зумовлює надмірну кількість випадків безпідставного відкриття проваджень у таких справах щодо товариств, які не є неплатоспроможними. При цьому, судова система через неоднозначне правозастосування норм банкрутного законодавства підлягає надмірному навантаженню з огляду на велику кількість оскаржень судових актів судів нижчих інстанцій. Важливо змінити регулювання питання щодо правового статусу представницьких органів кредиторів, зокрема, шляхом зміни нинішнього порядку ухвалення рішень зборами та комітетом кредиторів. Проблемним є також питання відсутності у банкрутному законодавстві будь-якої відповідальності кредиторів за зловживання своїми правами у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю.

Стан дослідження. Дослідженням питання правового статусу кредиторів та їх представницьких органів у справах про банкрутство у загальному аспекті займалися вітчизняні вчені, серед яких: О. Беяневич, Т. Біла, В. Богатир, А. Бутирський, І. Бутирська, В. Джунь, Б. Дерев'яно, В. Дутка, С. Жуков, Ю. Кабенюк, Б. Поляков, Р. Поляков, П. Пригуза, В. Радзивілюк, Ю. Чорна, В. Щербина та інші. Натомість, з прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства та зміни

практики Касаційного господарського суду Верховного Суду так і не було досліджено питання особливості правового статусу кредиторів та їх представницьких органів у справах про банкрутство саме товариств з обмеженою відповідальністю.

Метою даної статті є дослідження особливостей правового статусу кредиторів та їх представницьких органів у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю та розроблення пропозицій задля внесення змін до норм чинного законодавства щодо вирішення нагальних неурегульованих законодавцем проблемних питань, що доволі часто виникають на практиці під час здійснення судових процедур.

Виклад основного матеріалу. Як зазначено у преамбулі Кодексу України з процедур банкрутства: «Цей Кодекс встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи» [7].

Таким чином, одним із головних завдань згідно із вказаним нормативно-правовим актом є задоволення вимог кредиторів товариств з обмеженою відповідальністю.

Провадження у справі про банкрутство, на відміну від позовного, призначенням якого є визначення та задоволення індивідуальних вимог кредиторів, одним із завдань має задоволення сукупності вимог кредиторів неплатоспроможним боржником. При цьому обов'язковим завданням провадження у справі про банкрутство є справедливе задоволення усієї сукупності вимог кредиторів в порядку черговості встановленому законом. Тому провадження у справах про банкрутство об'єктивно формується на засадах конкуренції кредиторів. Тобто призначення провадження у справі про банкрутство полягає у збалансуванні реалізації прав та законних інтересів учасників справи. Досягнення цієї мети є можливим за умови гарантування: 1) охорони інтересів кредиторів від протизаконних дій інших кредиторів; 2) охорони інтересів кредиторів від недобросовісних дій боржника; 3) охорони боржника від протизаконних дій кредиторів. Раціональність механізму конкурсної процедури полягає саме в тому, що вона надає інструментарій для узгодження прав та інтересів усіх кредиторів, а також забезпечує взаємні права та інтереси сукупності кредиторів і боржника. При цьому інструментом гарантування прав кожного із сукупності кредиторів є принцип конкурсного імунітету, за яким кредитор не має права задовольнити свої вимоги до боржника інакше, як в межах відкритого провадження у справі про банкрутство. Кредитори можуть задовольнити свої вимоги за правилами конкретної конкурсної процедури (висновок, викладений у постановках судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 02.10.2019 у справі № 910/9535/18 та від 09.09.2021 у справі № 916/4644/15) [8].

Таким чином, надважливим завданням є розроблення та застосування ефективного механізму взаємодії кредиторів товариств з обмеженою відповідальністю з іншими учасниками проваджень у справах про банкрутство, закріплення на законодавчому рівні та в практичному аспекті належної регламентації правового статусу кредиторів з метою забезпечення їх дієвими засобами захисту від недобросовісної поведінки інших учасників процедур банкрутства та справедливого задоволення їх вимог.

Як зазначає Л. Грабован очевидним є те, що від того, яким чином визначено статус кредиторів у справі про банкрутство, якими правами та обов'язками вони наділені, як ефективно вони можуть ними користуватися, залежить досягнення основної мети конкурсного провадження – задоволення/погашення вимог кредиторів [4].

П. Пригуза зауважує, що «...у традиційному розумінні завдань конкурсного права кредитори використовують процедури банкрутства для захисту своїх прав. Вони приходять у справу, аби забрати своє, поділити залишки майна боржника, який не здатний виконати грошові зобов'язання» [14].

Б. М. Поляков зазначає про необхідність проведення розподілу кредиторів на дві великі групи – конкурсні та неконкурсні, які, своєю чергою, розділити на маленькі підгрупи. До конкурсних кредиторів науковець відніс такі типи – ініціюючі, вимушені та привілейовані. До неконкурсних кредиторів належать поточні, заставні та речові [12].

Варто відзначити, що переважна більшість проваджень у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю ініціюється саме кредиторами, що слугує своєрідним механізмом забезпечення погашення їх вимог боржниками на ряду із виконавчими провадженнями.

У справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю інтереси та завдання кредиторів та боржників є діаметрально протилежними, зокрема, кредитор намагається макси-

мально задовольнити свої вимоги, натомість боржник – списати переважну більшу частину своїх зобов'язань. У свою чергу, законодавець прагне через механізм нормативного регулювання урівноважити та забезпечити права та законні інтереси обох учасників банкрутних правовідносин. Це може забезпечуватись, зокрема, через надання права на подання заяв до господарського суду про відкриття проваджень у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю як самими боржниками, так і кредиторами, права на оскарження дій та бездіяльності арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), оскарження судових актів господарських судів, тощо.

Як зазначає Н.В. Асєєва, мета застосування процедури неспроможності – це знаходження балансу між інтересами кредитора, боржника, суспільства та держави шляхом застосування до боржника різноманітних передбачених законом процедур [1].

Судова практика стикається із численними перешкодами у процесі розгляду справ про банкрутство, що зумовлено як недоліками нормативної бази, так і негативними чинниками соціального середовища. Не сприяє отриманню кредиторами задоволення за своїми вимогами і свідомо протидія та обмеження у застосуванні конкурсного механізму з боку недобросовісних боржників, чий інтерес насамперед захищає Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», що ґрунтується на прудебіторській моделі правового регулювання банкрутства [4].

Слід звернути увагу і на те, що Кодекс України з процедур банкрутства, який був введений в дію з 21 жовтня 2019 року, має більш прокредиторський характер порівняно із Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», що втратив чинність.

Варто відзначити, що у відповідності до частини другої статті 34 Кодексу України з процедур банкрутства тільки до заяви кредитора – контролюючого органу, уповноваженого відповідно до Податкового кодексу України здійснювати заходи щодо забезпечення погашення податкового боргу та недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у межах своїх повноважень, іншого органу, який відповідно до закону здійснює контроль за справлянням інших обов'язкових платежів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, додаються докази вжиття заходів щодо стягнення (погашення) податкового боргу або іншої заборгованості у встановленому законодавством порядку [7].

Натомість подання таких доказів вжиття заходів щодо стягнення (погашення) грошових зобов'язань іншими категоріями кредиторів товариств з обмеженою відповідальністю законодавець такого обов'язку не передбачив, що на практиці досить часто призводить до зловживань, як з одного боку кредиторами, з іншого, боржниками, щодо звернень до господарського суду з безпідставними заявами про відкриття проваджень у справах про банкрутство.

Так, у попередньому Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у частині другій статті 11 було визначено, що до заяви про порушення справи про банкрутство додаються, зокрема, докази того, що сума безспірних вимог кредитора (кредиторів) сукупно становить не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, якщо інше не передбачено цим Законом; рішення суду про задоволення вимог кредитора, що набрало законної сили; відповідна постанова державного виконавця або приватного виконавця про відкриття виконавчого провадження з виконання вимог кредитора [15].

Вважаю, що задля підтвердження належного статусу ініціюючих кредиторів у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю необхідно повернути положення частини другої статті 11 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», доповнивши ними частину другу статті 34 Кодексу України з процедур банкрутства.

Наразі досить часто на практиці укладаються між товариствами з обмеженою відповідальністю – боржниками та «дружніми кредиторами» фіктивні правочини задля створення «штучної» заборгованості з метою в подальшому відкриття через господарські суди проваджень у справах про банкрутство.

В даному випадку відбувається негативний вплив через протизаконність дій інших «кредиторів» та недобросовісних дій боржника – товариства з обмеженою відповідальністю на права та законні інтереси реальних кредиторів.

В інших випадках, з огляду на те, що сума вимог кредитора (кредиторів) частиною другою статті 34 Кодексу України з процедур банкрутства взагалі не регламентована на відміну від части-

ни другої статті 11 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», на практиці має місце аналогічне зловживання своїми правами як з боку недобросовісних кредиторів, так і боржників.

Відсутність у Кодексі України з процедур банкрутства належних критеріїв для відкриття проваджень у справах про банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю зумовлює надмірну кількість випадків безпідставного відкриття проваджень у справах про банкрутство щодо товариств, які не є неплатоспроможними. При цьому, судова система через неоднозначне правозастосування норм банкрутного законодавства підлягає надмірному навантаженню з огляду на велику кількість оскаржень судових актів судів нижчих інстанцій.

Це у свою чергу, несе відповідні правові наслідки, що має негативний вплив як на роботу самих товариств з обмеженою відповідальністю, так і на економічну, соціальну і політичну сфери життя суспільства в Україні.

Варто повністю погодитись із твердженням Л. Грабован, що норми щодо підстав відкриття справи (ч. 3 ст. 8 Кодексу), змісту заяви ініціюючого кредитора та переліку документів, які слід додати до цієї заяви (ч. 1, 2 ст. 34 Кодексу); підстав прийняття, відмови у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі (ч. 1 ст. 37 Кодексу); повернення заяви (ч. 1 ст. 38 Кодексу); відкриття провадження у справі (ч. 1 ст. 39 Кодексу) начебто спрямовані на захист прав кредиторів, оскільки виключені всі критерії для підстав відкриття справи (розмір вимог, строк неоплати, безспірність, наявність виконавчого провадження) та, відповідно, доказової бази ініціюючого кредитора, а також спрощено доступ до процедур. Але докладний аналіз цих норм виявляє суперечності. Наприклад, ст. 39 Кодексу на суд покладено обов'язок перевірити обґрунтованість вимог заявника та з'ясувати наявність підстав для відкриття провадження у справі, тоді як Кодекс взагалі не визначає таких підстав та обов'язку ініціюючого кредитора подавати ці докази (ч. 2 ст. 34 Кодексу) [4].

С.В. Жуков резюмував, що поняття ознак неплатоспроможності Кодекс не визначає. З теорії неплатоспроможності відомо, що ознаки неплатоспроможності – це необхідна сукупність юридичних фактів, що надає можливість господарському суду відкрити провадження у справі. Більш ґрунтовно ознаки неплатоспроможності саме відповідно до Кодексу будуть вироблені судовою практикою та правозастосуванням [5].

Щодо того, які саме докази повинні додаватися до заяви з конкурсними кредиторськими вимогами, в приписах Кодексу України з процедур банкрутства говориться наступне «документи, що підтверджують грошові вимоги до боржника». Тобто, положення Кодексу України з процедур банкрутства не визначають конкретного переліку доказів, що підтверджують грошові вимоги до боржника. Судова практика з цього питання говорить наступне, що заявник кредиторських вимог сам визначає докази, які на його думку підтверджують заявлені вимоги (постанова Верховного Суду від 17.05.2023 у справі № 904/7260/21). Тому, якщо кредитор зацікавлений в позитивному результаті щодо розгляду господарським судом його заяви з кредиторськими вимогами, він повинен надати розпоряднику майна та суду такі докази, які б дозволили достеменно встановити наявність заборгованості. Одним із прикладів, коли кредитор не проявив належної обачності та не подав до суду достатньої кількості доказів, які б дозволили визнати кредиторські вимоги є ситуація, яка склалась у справі № 926/4807-6/21 [6].

Відповідно до частини четвертої статті 74 Господарського процесуального кодексу України, суд не може збирати докази, що стосуються предмета спору, з власної ініціативи, крім витребування доказів судом у випадку, коли він має сумніви у добросовісному здійсненні учасниками справи їхніх процесуальних прав або виконанні обов'язків щодо доказів, оскільки це є порушенням основних засад (принципів) господарського судочинства, зокрема, рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом, пропорційності, змагальності та диспозитивності [3].

Поряд з цим, у справах про банкрутство при розгляді кредиторських вимог існує підвищений стандарт доказування, який полягає у тому, що у разі виникнення мотивованих сумнівів сторін у справі про банкрутство щодо обґрунтованості кредиторських вимог, на заявника таких кредиторських вимог покладається обов'язок підвищеного стандарту доказування задля забезпечення перевірки господарським судом підстав виникнення таких грошових вимог, їх характеру, встановлення розміру та моменту виникнення цих грошових вимог [9].

А тому наявність/відсутність заперечень боржника, розпорядника майна та/або інших кредиторів проти визнання грошових вимог кредитора, вимоги якого є предметом судового розгляду,

не змінюють та не скасовують визначеного законом в частині першої статті 45 Кодексу України з процедур банкрутства обов'язку кредитора довести підставність та правомірність заявлених ним грошових вимог всією сукупністю належних та допустимих доказів [10].

Як вірно зазначає Б.М. Поляков, легкість відкриття справ про банкрутство робить Кодекс чудовим «інструментом» для рейдерських захоплень підприємств, зміни підсудності справ позовного провадження, визнання законних угод недійсними, неповернення боргів і кредитів, несплати податків [13].

Зосереджую увагу на тому, що згідно із положеннями пункту десятого частини першої статті 90 Кодексу України з процедур банкрутства господарський суд закриває провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) у разі, зокрема, якщо господарським судом не встановлені ознаки неплатоспроможності боржника. Відповідно до частини другої статті 90 Кодексу провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) може бути закрито у випадку, передбаченому, зокрема, пунктом десятим частини першої цієї статті, – лише до визнання боржника банкрутом [7].

Вважаю, що необхідно внести зміни до частини другої статті 90 Кодексу України з процедур банкрутства та викласти її в наступній редакції: «Провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) може бути закрито у випадках, передбачених пунктами 2, 3, 5, 9, 10, 11 і 12 частини першої цієї статті, на всіх стадіях провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) (до та після визнання боржника банкрутом), у випадках, передбачених пунктами 1, 4, 6 і 8 частини першої цієї статті, – лише до визнання боржника банкрутом, а у випадку, передбаченому пунктом 7 частини першої цієї статті, – лише після визнання боржника банкрутом».

Найбільше значення для справи про банкрутство мають конкурсні кредитори, оскільки саме конкурсні кредитори голосують на зборах кредиторів щодо таких важливих питань як схвалення плану санації боржника та схвалення внесення змін до нього, а також звернення до господарського суду з клопотанням про введення наступної процедури у справі про банкрутство. Окрім того, конкурсні кредитори формують комітет кредиторів, який може приймати такі важливі рішення у справі про банкрутство як: визначення кандидатури арбітражного керуючого для призначення у справі про банкрутство; звернення до господарського суду з клопотанням про призначення арбітражного керуючого, припинення повноважень арбітражного керуючого та про призначення іншого арбітражного керуючого; надання згоди на продаж майна боржника (крім майна, що є предметом забезпечення) та погодження умов продажу майна боржника (крім майна, що є предметом забезпечення) у процедурі санації відповідно до плану санації або у процедурі ліквідації банкрута [6].

Законодавством про банкрутство для конкурсних кредиторів встановлений більш складний, порівняно з іншими учасниками справи, порядок набуття статусу учасника провадження у справі про банкрутство, який (статус) наділяє такого учасника повним обсягом процесуальної дієздатності, в т. ч. правом оскаржувати судові рішення, оскаржувати дії боржника, розпорядника майном, керуючого санацією, ліквідатора, звертатися про визнання недійсними угод боржника тощо. Набуття такого статусу остаточно формалізується ухвалою суду про визнання вимог кредитора [11].

З метою виявлення кредиторів з вимогами за зобов'язаннями боржника, визнаного банкрутом, що виникли під час проведення процедур банкрутства, господарський суд здійснює офіційне оприлюднення повідомлення про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури на офіційному веб-порталі судової влади України. Подання заяви з поточними кредиторськими вимогами аналогічне поданню заяви з конкурсними вимогами, відмінність лише полягає у тому, що заяву слід спочатку надсилати не розпоряднику майна боржника а вже ліквідатору банкрута. Також поточні кредиторські вимоги розглядаються з аналогічним застосуванням до таких вимог підвищеного стандарту доказування. Заявляти поточні кредиторські вимоги варто до моменту здійснення розподілу ліквідатором банкрута коштів від продажу ліквідаційної маси, оскільки подання заяви з поточними кредиторськими вимогами не являється підставою для перерозподілу між кредиторами зазначених коштів [6].

Варто відмітити, що з прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства порівняно із попереднім Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» покращився захист прав та законних інтересів забезпечених кредиторів товариств з обмеженою відповідальністю шляхом удосконалення нормативно-правового регулювання процедур банкрутства.

В подальшому у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю відбувається взаємодія кредиторів між собою шляхом скликання та проведення зборів кредиторів та прийняття рішення про створення представницького органу – комітету кредиторів, визначення його кількісного складу і обрання його членів. При цьому, кредитори товариств мають враховувати та зважати на права та законні інтереси один одного, дотримуючись принципів неприпустимості зловживання процесуальними правами, змагальності та законності. Кожен із кредиторів, зважаючи на прагнення задовольнити свої вимоги у максимальному розмірі, намагається отримати домінуючу роль у представницьких органах по справі про банкрутство.

Як зазначає Т. Біла надання комітету кредиторів достатньо великого обсягу повноважень без визначення кола обов'язків представницького органу всіх кредиторів створює умови для систематичного порушення з боку недобросовісних кредиторів принципу неприпустимості зловживання правом, а чинне українське законодавство фактично не визначає будь-яку відповідальність кредитора за зловживання суб'єктивними (не процесуальними) правами [2].

Кредитори за допомогою зборів кредиторів мають змогу безпосередньо брати участь у прийнятті рішень з організаційних питань у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю.

При об'єднанні кредиторів утворюється новий орган – збори кредиторів, який має процесуальну правосуб'єктність. Утворюючи збори кредиторів, останні формують представницький орган, в якому мають право брати участь всі кредитори у справах про банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю. Збори кредиторів є механізмом гарантування прав усіх кредиторів, адже вони надають змогу абсолютно кожному кредитору реалізувати своє законне право на голосування та висловлення своєї думки щодо подальших дій по справі. При цьому кожен кредитор індивідуально заінтересований у погашенні своїх окремих вимог.

Вважаю, що нагальним є питання щодо запровадження на законодавчому рівні урегулювання питання щодо визнання у судовому порядку недійсними рішень комітету кредиторів товариств з обмеженою відповідальністю з підстав неналежного повідомлення усіх його членів. Відповідні зміни до законодавства значно зменшать обсяг процесуальних зловживань з боку недобросовісних кредиторів.

Також пропоную змінити регулювання питання щодо правового статусу представницьких органів кредиторів. На мою думку необхідно змінити нинішнє ухвалення рішень зборами та комітетом кредиторів у відповідності до кількості голосів таких кредиторів. Більш доцільно було б реалізувати голосування через механізм врахування кількості голосів разом із фактичною кількістю кредиторів, які приймають участь у голосуванні.

Висновки. Розроблення та застосування ефективного механізму взаємодії кредиторів товариств з обмеженою відповідальністю з іншими учасниками провадження у справах про банкрутство, закріплення на законодавчому рівні та в практичному аспекті належної регламентації правового статусу кредиторів з метою забезпечення їх дієвими засобами захисту від недобросовісної поведінки інших учасників процедур банкрутства та справедливого задоволення їх вимог, необхідно приділити особливу увагу. Значна кількість проваджень у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю ініціюється саме кредиторами, що слугує своєрідним механізмом забезпечення погашення їх вимог боржниками на ряду із виконавчими провадженнями. Законодавець прагне через механізм нормативного регулювання урівноважити та забезпечити права та законні інтереси обох учасників банкрутних правовідносин. Відсутність у Кодексі України з процедур банкрутства належних критеріїв для відкриття проваджень у справах про банкрутства товариств з обмеженою відповідальністю зумовлює надмірну кількість випадків безпідставного відкриття проваджень у справах про банкрутство щодо товариств, які не є неплатоспроможними. При цьому, судова система через неоднозначне правозастосування норм банкрутного законодавства підлягає надмірному навантаженню з огляду на велику кількість оскаржень судових актів судів нижчих інстанцій. Відповідні ситуації мають негативний вплив як на роботу самих товариств з обмеженою відповідальністю, так і на економічну, соціальну і політичну сфери життя суспільства в Україні. Взаємодія кредиторів між собою шляхом скликання та проведення зборів кредиторів та прийняття рішення про створення представницького органу – комітету кредиторів, визначення його кількісного складу і обрання його членів. Кожен із кредиторів, зважаючи на прагнення задовольнити свої вимоги у максимальному розмірі, намагається отримати домінуючу роль у представницьких органах по справі про банкрутство. Кредитори за допомогою

зборів кредиторів мають змогу безпосередньо брати участь у прийнятті рішень з організаційних питань у справах про банкрутство товариств з обмеженою відповідальністю. Збори кредиторів є механізмом гарантування прав усіх кредиторів, адже вони надають змогу абсолютно кожному кредитору реалізувати своє законне право на голосування та висловлення своєї думки щодо подальших дій по справі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Асеева Н.В. Обеспечение частных и публичных интересов при банкротстве предприятия : монография. Донецк: Доеп УСП, 2013. 200 с.
2. Біла Т. Комітет кредиторів: обсяг повноважень та проблема невизначеності обов'язків як учасника провадження у справі про банкрутство. Збірка наукових статей та судової практики Верховного Суду щодо застосування Кодексу України з процедур банкрутства / за загальною редакцією д.ю.н., судді Верховного Суду С.В. Жукова. Київ: Алерта, 2021. С. 20–27.
3. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 листопада 1991 року № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.
4. Грабован Л. Правовий статус кредиторів за Кодексом України з процедур банкрутства. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 52–60.
5. Жуков С. Дискусійні новели щодо відкриття та закриття провадження у справі про банкрутство відповідно до кодексу. *ЮРЛІГА*. 2018. 27 грудня URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/630435/> (дата звернення: 21.05.2024).
6. Жуков С. Особливості заявлення та розгляду вимог кредиторів у справі про банкрутство: судова практика. *Асоціація правників України VIII Форум з конкурсного права*. 2023. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_Kreditor_vimogi_bankrutstvo.pdf (дата звернення: 21.05.2024).
7. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 21.05.2024).
8. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 18 липня 2023 року по справі № 908/129/22 (908/1332/22). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112312445> (дата звернення: 21.05.2024).
9. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 28 січня 2021 року у справі № 910/4510/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94591564> (дата звернення: 22.05.2024).
10. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 13 червня 2023 у справі № 904/6032/21 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111770415> (дата звернення: 22.05.2024).
11. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 23 січня 2020 у справі № 913/444/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87204309> (дата звернення: 22.05.2024).
12. Поляков Б.М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2011. 560 с.
13. Поляков Б. Принцип доміно, або як КзПБ може спровокувати ланцюгове падіння підприємств країни. *Закон і Бізнес*. 2019. № 30 (1432). С. 13.
14. Пригуза П. Як процесуальна діяльність кредиторів у справі про банкрутство стала підприємництвом. *Закон і бізнес*. 2020. № 11-12 (1465-1466). URL: https://zib.com.ua/ua/141949-yak_procesualna_diyalnist_kreditoriv_u_spravi_pro_bankrutstv.html (дата звернення: 27.05.2024).
15. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (дата звернення: 21.05.2024).